

грунти. Вздовж магістралей та вулиць їх висаджувати не можна, бо вони дають багато нащадків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДБН В. 2.3-5-2001. С.1-42

ТРАВ'ЯНИСТІ БАГАТОРІЧНІ РОСЛИНИ ГРУПИ EUDICOTS - ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ТРАВ'ЯНОГО ПОКРИВУ СУЧАСНОГО МІСТА

Клюєнко О.В., кандидат біологічних наук

Національний ботанічний сад імені М.М.Гришка НАН України

Трав'яний покрив міста у середньому займає близько 50% від загальної його площі і є важливою частиною міської екосистеми та обов'язковим елементом формування сучасного міста. Значну частину міського трав'яного покриву складають газони (більше 50 %), переважно садово-паркові та лучні. Найбільше видове різноманіття спостерігається в лучних газонах та на ділянках різнотрав'я, і забезпечується, в значній мірі, за рахунок видів рослин систематичної групи Eudicots. На ділянках різнотрав'я можна спостерігати до 300 різних видів рослин, комах, дрібних ссавців [1].

Особливої уваги, в плані збільшення видового різноманіття та підвищення стійкості як трав'яного покриву, так і екосистеми міста в цілому, заслуговують багаторічні рослини групи Eudicots. Ці рослини відрізняються більш розвиненою кореневою системою, яка здатна утримувати вдвічі більше води ніж звичайні газонні трави, що зменшує потребу в їх додатковому поливі. Вони вищі за газон і краще поглинають пил та шкідливі речовини, знижують температуру повітря. Так, наприклад, фундація “Łąka” з Варшави розпочала дослідження ролі різнотрав'я у протидії забрудненню повітря в 2017 році в Кракові з експериментальних 10 гектарів. За рахунок проведених спостережень дослідники дійшли висновку, що 1 м² різнотрав'я очищує повітря так само ефективно, як п'ятирічне дерево [1]. Ділянки з різнотрав'ям потребують менших бюджетних витрат на догляд, а при правильному підборі видового складу, зберігають тривалий декоративний ефект, навіть під час посухи, і є більш сталим компонентом наземного покриву ніж малорічні представники цієї групи.

В останні роки за кордоном шириться практика поступової заміни традиційних газонів на різнотравні ділянки. Від осені 2018 року у Варшаві тестують висадку лучної рослинності вздовж трамвайних колій, у Слупську, Гожуві, Зеленій Гурі та Гданську вже є квіткові галявини. У Великій Британії розміщено понад 30000 га квітосмуг паралельно дорогам з метою покращення якості повітря, підтримки біорізноманіття, зменшення вуглецевого сліду та зменшення витрат на обслуговування. В університетах Мельбурна та Шеффілда (Австралія) досліджували перспективність використання видів лучних рослин для поліпшення зовнішнього вигляду та функціонування ландшафтів з низьким рівнем обслуговування [1, 2]. В Україні практика із лучними рослинами в містах поки не популярна.

Дослідження модельних об'єктів у 4 міських екотопах (міські парки, сади і сквери; житлові масиви сучасної забудови; житлові масиви старої забудови; автотранспортні системи), що нами проводяться, виявили низький рівень видового різноманіття багаторічних трав'янистих рослин систематичної групи Eudicots в трав'яному покриві. Виявлені рослини є представниками переважно спонтанної флори.

Питання збільшення біорізноманіття в урбанізованих екосистемах все частіше піднімається і в Україні. Закладаються пробні ділянки з різнотрав'ям у Києві, Львові, Вінниці, Білій Церкві, Запоріжжі та інших містах [1,3,4].

Формування таких ділянок потребує комплексного підходу. Підбір рослин має базуватися на екологічному принципі, враховувати стійкість до лімітуючих факторів, декоративність протягом сезону, здатність до самовідновлення та створення популяцій, алергенність, інвазивність тощо. Перспективними джерелами для поповнення видового різноманіття трав'яного покриву міста, на нашу думку, є як природна флора регіону, так і спонтанна флора міста, зокрема її аборигенна фракція. На основі аналізу літературних даних та результатів власних досліджень, формується перелік видів багаторічних трав'янистих рослин групи Eudicots перспективних для формування стійких декоративних високоефективних та здатних до самовідновлення ділянок різнотрав'я різного функціонального призначення для окремих груп міських екотопів [5].

Таким чином, розширення соотрименту трав'янистих багаторічних рослин систематичної групи Eudicots та більш широке їх застосування при формуванні трав'яного покриву сприятиме підвищенню його стійкості, декоративності, екологічній ефективності, збільшенню загального біорізноманіття та стійкості екосистеми міста.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Різнотрав'я поруч / авт. кол.: А. Зозуля, М. Рябика, Я. Михайловський. – Львів: ПЛАТО, 2021. – 54 с.
2. Як косити трав'яний покрив у містах: рекомендації та практичний досвід [Електронний ресурс] / О. Майборода, О. Лящук, Марія Голюк, Л. Дорошук. - 2023.- Режим доступу до ресурсу:
https://ecoclubrivne.org/mow_handbook/?fbclid=IwAR0EcO7FtSwvxApsOOWUfmEDfV-CqzvId01CuaBanGGrdrTLBaysWadjbEQ#
3. Ісаченко І. Косити чи не колосити? Газони у великому місті [Електронний ресурс] / Ірина Ісаченко // PRAGMATIKA.MEDIA. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://pragmatika.media/kositi-chi-kolositi-gazoni-u-velikomu-misti/>
4. Балашова Д. Управління екології та природних ресурсів КМДА доручило керівництву КО «Київзеленбуд» підготувати у кожному із районів столиці майданчик для створення експериментальної декоративної луки. [Електронний ресурс] / Дана Балашова // PRAGMATIKA.MEDIA. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://pragmatika.media/news/vzhe-nastupnoho-roku-u-kyievi-z-iavliatsia-desiatky-dekoratyvnykh-luk/>
5. Ключенко О.В., Клименко А.В. Види трав'янистих багаторічних рослин та напівкущиків групи Eudicots, перспективні для використання в окремих екотопах м. Києва. Євроінтеграція екологічної політики України: матеріали П'ятої Всеукраїнської науково-практичної конференції. Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2023. С.479-483.